

UITVOERINGSAGENDA OMGEVINGSVISIE 2024

DE OMGEVINGSVISIE
MIDDELBURG 2050
VERTAALD NAAR EEN
CHRONOLOGISCH
OVERZICHT VAN
PROJECTEN EN BELEID

SAMENVATTING

De Omgevingsvisie is een **richtinggevend ruimtelijk document**. Hierin is voor Middelburg voor de periode tot 2050 een evenwichtige, gepaste groei ('goeie groei') als ontwikkelrichting aangegeven. Dit dient onder andere gerealiseerd te worden met een wijkgericht werken (zie pag. 6). Daarvoor is een drietal principes leidend:

1. Gezonde stad & dorpen: fiets-wandelnetwerk, van autostad naar fiets- en wandelstad
2. Compacte stad & dorpen: woningbouw binnenstedelijk en verdichten
3. Circulaire en groene stad & dorpen: gemeente als voorbeeld en in 2050 volledig circulair

De **focus** aan acties in de huidige bestuursperiode, die loopt **tot het voorjaar van 2026** is:

- **Concrete acties realiseren**, zogenaamde quick wins. Voorbeelden hiervan zijn onder meer:
  - een dorpsvisie voor Nieuw- en Sint Joosland inclusief een start met de uitvoering hiervan
  - het realiseren van extra watertappunten in het openbaar gebied
  - realisatie flexwoningen Het Zwin
  - start realisatie studentenhuisvesting PZEM-locatie
  - start oplossen knelpunten verkeer Arnhemuiden
  - start herinrichting voorplein station Arnhemuiden
  - het instellen van een verhuiscoach om de doorstroming op de woningmarkt te stimuleren
  - een begin maken met het faciliteren van een Smart Grid op bedrijventerrein Arnestein.
- **Nader onderzoek** dat noodzakelijk is om de benodigde investeringen te concretiseren. Zoals de gebiedsontsluiting Veerse Meer en investeringen als gevolg van het te actualiseren parkeerbeleid.
- Het maken van **nieuw beleid of het actualiseren van het bestaande beleid**;

hier ligt een omvangrijke opgave, die mede wordt veroorzaakt door de verschillende landelijke opgaven die lokaal aandacht vragen, zoals de energietransitie, de woningbouwopgave en klimaatadaptatie.

Een opsomming van de nieuwe of te actualiseren beleidsstukken die zullen worden opgepakt:

- hoogbouwvisie
- woningbouwlocatiestudie inclusief extra flexwoningen
- visie energielandschap
- toerismebeleid
- evenementenbeleid
- terrassenbeleid
- economisch profiel
- circulaire economie
- kansenkaart klimaatadaptatie
- RES 2.0
- parkeerbeleid
- herijking nota ruimtelijke kwaliteit
- erfgoedbeleid
- kerkenvisie
- uitvoeringsagenda wonen-zorg-welzijn
- visie vervolgonderwijs,
- onderwijshuisvesting (SHP)
- BOSS (bewegen, ontmoeten, sporten, spelen)
- planvorming Hart van Dauwendaele
- planvorming Hart van Griffioen.

Voorgaande resulteert (voorlopig) in een concrete onttrekking uit het investeringsfonds van € 1,0 miljoen.

In de periode korte termijn **2026 tot 2030** wordt de **focus** vooral gelegd op het doen van fysieke investeringen en minder op nieuw beleid:

- **Investerings fysiek**: de volgende fysieke investeringen zullen worden gedaan:
  - parkeerhubs randen binnenstad
  - gebiedsontsluiting Veerse Meer
  - realiseren Waterpark met natuur overgangszone
  - afroonden oplossen knelpunten verkeer Arnhemuiden
  - verdraaien baan vliegveld
  - uitvoering dorpsvisie Nieuw- en Sint Joosland

- realisatie Hart van Dauwendaele en Hart van Griffioen
- verbeteringen in de fietsinfrastructuur
- eerste stap gemeentelijk vastgoed energieneutraal
- het realiseren van een nieuw azc.

- **Investerings anders**: 50% duurzaam inkopen, circulair bouwen en ontwikkelen.

- **Beleid**: de volgende beleidsnota's zullen worden opgesteld:
  - volkshuisvestingprogramma maken (implementatie wet Regie op de volkshuisvesting)
  - integraal plan binnenstad
  - formuleren landbouwbeleid
  - visie klimaatadaptief bouwen
  - het maken van een inclusie-agenda.Het bijbehorende investeringsbedrag moet nog nader bepaald worden.

De lange termijn (periode **na 2030**) omvat de volgende acties:

- **Beleid**: Omgevingsplan, circulair bouwen en gesloten kringlopen.
- **Investerings fysiek**: de volgende fysieke investeringen zullen worden gedaan:
  - ontwikkelen circulaire wijk Sint Laurens Oost
  - afroonden gebiedsontsluiting Veerse Meer
  - verduurzaming onderwijshuisvesting
  - investerings op het gebied van klimaatadaptatie.
- **Investerings anders**: volledig duurzaam inkopen, volledig circulair bouwen en ontwikkelen. Ook hiervoor geldt dat het bijbehorende investeringsbedrag nog nader bepaald moet worden.

6

1 Inleiding

8

2 Agenda

2.1 Aanpak	8
2.2 Acties huidige bestuursperiode (tot 2026)	10
2.3 Acties korte termijn (2026-2030)	20
2.4 Acties lange termijn (2030-2050)	26

31

3 Investeringsfonds

3.1 Spelregels	31
3.2 Huidige vraag	30
3.3 Doorkijk toekomstige vraag	34

▲ Inwoner van de gemeente Middelburg die onderhoud pleegt aan zijn woning

1 Inleiding

DE OMGEVINGSVISIE MIDDELBURG 2050 IS OP 29 FEBRUARI 2024 DOOR DE GEMEENTERAAD VASTGESTELD. IN DEZE VISIE WORDT HET TOEKOMSTBEELD VOOR DE FYSIEKE LEEFOMGEVING GESCHETST TOT 2050. DE STAPPEN DAARNAARTOE ZIJN IN HOOFDSTUK 5.2 VAN DEZE VISIE SAMENGEVAT, GECLUSTERD IN TIEN THEMA'S. IN DEZE UITVOERINGSAGENDA WORDEN DEZE STAPPEN VERDER CONCREET GEMAAKT.

De uitvoeringsagenda heeft de volgende doelen:

- Helderheid en richting in acties en prioritering, zowel intern als extern;
- Begroten en verantwoord worden van aanvragen en bestedingen ten laste van het investeringsfonds;
- Organiseren van een logische samenhang in de verschillende opgaves.

De planning van de diverse acties is *indicatief*. Vanwege de dynamiek zal de uitvoeringsagenda jaarlijks geactualiseerd aan de raad worden voorgelegd. Planning is om dit in september te doen (tussen de kadernota en de begroting in).

Voor de uitvoering van de Omgevingsvisie zijn ook middelen beschikbaar. Allereerst in de huidige begroting. Verder wordt gekeken naar Europese, Rijks- en provinciale subsidies en andere bijdragen van derden. De raad heeft voor de uitvoering van de Omgevingsvisie een investeringsfonds ingesteld. Hieruit kan geput worden als de middelen in begroting en externe gelden ontoereikend zijn. De raad is bevoegd tot het nemen van deze besluiten. Met deze investeringsagenda wordt een verdere stap gezet naar een nog mooier Middelburg!

In de Omgevingsvisie zijn niet enkel concrete acties benoemd. Voor een deel bevat de visie 'leidende principes' die tot (in ieder geval) 2050 van toepassing zijn. Te denken valt aan milieuaspecten als gezonde lucht, schoon water, een acceptabel geluidsniveau en duisternis. Deze zullen een plek moeten krijgen in een programma. Dit is aan de uitvoeringsagenda toegevoegd. Naar aanleiding van de bespreking van de Omgevingsvisie in de gemeenteraad zijn ook enkele acties toegevoegd. Dat geldt ook voor diverse belangrijke lopende projecten in het fysieke domein.

In de Omgevingsvisie gaat het niet enkel om groei, nieuw beleid en nieuwe projecten. In hoofdstuk 4 van de visie met daarin de koers van Middelburg is

dit benoemd als 'koester wat je heb en werk aan evenwichtige groei'. Daarbij gaat het onder meer om het in stand houden van ons erfgoed het aantrekkelijke cultuurlandschap, het versterken van de bestaande sociale cohesie. Ook het bewaken van een goed evenwicht tussen de lusten en lasten van het toerisme in Middelburg hoort daarbij. Maar natuurlijk ook het beheer en onderhoud van de openbare ruimte, regulier werk dat niet genoemd is in de Omgevingsvisie, maar wat wel de nodige tijd, aandacht en geld vraagt.

Uitvoeringsagenda vs begroting

De uitvoeringsagenda van de Omgevingsvisie laat vooral zien waar nieuwe accenten worden gelegd in de ruimtelijke ontwikkeling van Middelburg. Het is zeker geen volledige opsomming van alle projecten. Deze zijn opgenomen in de reguliere begroting.

Gebiedsgericht en themagericht uitwerken Omgevingsvisie

De uitwerking van de Omgevingsvisie zal niet alleen op thema's gebeuren, maar ook per deelgebied. Dit geeft aan dat de Omgevingsvisie niet een statisch document is.

Bij het gebiedsgericht uitwerken van de Omgevingsvisie hanteren we daarbij een **wijkgerichte aanpak**. Hiermee wordt het volgende bedoeld:
-eerst wordt een **wijk- of dorpsanalyse** gemaakt van de wijk of het dorp; DNA van een wijk of dorp, krachten en ontwikkelkansen, ondersteuningsvragen en bepalen stakeholders;
-op basis hiervan zal een **wijk- of dorpsvisie** worden opgesteld; dit bevat een lange termijn beeld (2050) op zowel het sociale domein als het fysieke domein; hier zal ook gekeken worden hoe de kansengelijkheid in alle wijken en dorpen verder vorm kan krijgen;
-concrete acties en ingrepen voor de korte termijn (1-3 jaar) zullen worden opgenomen in een uitvoeringsplan van de

wijk- of dorpsvisie: het **wijk- of dorpsplan**. Participatie (trede: adviseren) is hier een essentieel onderdeel bij.

De wijkmanagers hebben hier een belangrijke rol in, in nauwe samenwerking met vakinhoudelijke specialisten. Als pilot voor een eerste concrete uitwerking van deze werkwijze zal Nieuwen Sint Joosland worden opgepakt. Hiermee zal in 2024 een start worden gemaakt. Vanuit het Middelburgs model is in 2023 een eerste aanzet gemaakt voor een wijkplan voor de Stroomwijk. In de veerkrachtkartaal komt deze wijk als minst veerkrachtige wijk naar voren. In samenwerking met Woongood gaan we in 2024 ook aan de slag om dit wijkplan te verrijken en verder op te stellen.

Als de dorpsanalyse, de dorpsvisie en het dorpsplan is vastgesteld en de uitvoering is gestart zal het proces worden geëvalueerd. Vervolgens zal bekeken worden welke andere wijk of gebied op deze manier aangepakt zal worden. Leefbaarheid kan hierbij als criterium gehanteerd worden, maar ook bijvoorbeeld energietransitie en klimaatadaptatie.

In de periode 2026-2030 gaan we aan de slag met andere wijken, te denken aan Dauwendaele, Zuid, Nieuw Middelburg en St. Laurens.

Als er (nog) geen wijk- of dorpsvisie is gemaakt, betekent dit natuurlijk niet dat er niet gewerkt wordt aan de verbetering in andere wijken. Of dat in de genoemde wijken nog niks gebeurt!

Lopende projecten

Diverse lopende 'grote' projecten zijn in de uitvoeringsagenda opgenomen, zoals de realisatie van Waterpark Veerse Meer, de baanrotatie van Midden-Zeeland en de renovatie van het stationsgebouw. Daarnaast lopen er uiteraard diverse projecten en werkzaamheden, waarvoor wordt verwezen naar de begroting.

Omgevingsplan

Elke gemeente moet voor 1 januari 2032 één integraal omgevingsplan voor het hele grondgebied van de gemeente vaststellen. In het omgevingsplan komen juridisch bindende regels voor de fysieke leefomgeving te staan.

Sinds 1 januari 2024 wordt gewerkt met een omgevingsplan als vervanging van de verschillende bestemmingsplannen. Het omgevingsplan bestaat uit een tijdelijk deel en een nieuw deel.

- 7 / Het tijdelijke deel bestaat uit regels uit vervallen instrumenten, zoals de bestemmingsplannen en rijksregels over activiteiten (de zgn. bruidsschat).

Het nieuwe deel van het omgevingsplan is nu nog leeg, met uitzondering van eventuele voorbereidingsbesluiten op basis van het overgangsrecht. De regels in het nieuwe deel komen deels tot stand door bestaande regels uit het tijdelijk deel om te zetten naar het nieuwe deel. Hiernaast neemt de gemeente in het nieuwe deel nieuwe regels op voor ruimtelijke ontwikkelingen en beleid.

Gaandeweg zal het huidige omgevingsplan de komende jaren worden aangevuld en gewijzigd. Tot uiterlijk eind 2031 bevinden we ons in een overgangsfase.

Het streven is om de eerste wijziging van het omgevingsplan in de loop van 2025 door de gemeenteraad vast te laten stellen. De laatste wijziging moet uiterlijk in 2031 vastgesteld zijn.

Uiteindelijk leidt dit tot het 'Omgevingsplan gemeente Middelburg'.

Programma's

De Omgevingsvisie Middelburg 2050 is niet concreet genoeg om in één keer te worden omgezet in functies en juridische regels per locatie.

Daarvoor zijn uitwerkingen nodig met bijvoorbeeld concrete beleidsdoelen of inrichtingsplannen. Deze uitwerkingen noemen we in de Omgevingswet *programma's*. Ook beleidsnota's die op dit moment vigerend zijn, zoals bijvoorbeeld het Stedelijk Waterprogramma Middelburg 2021-2030, is een voorbeeld van een programma.

▼ Zicht op huis Toorenvliedt

Voorbeelden van beleidsplannen die binnenkort worden geactualiseerd zijn de nota's Parkeerbeleid en Ruimtelijke Kwaliteit (NRK).

Overige uitgangspunten

Water- en bodemsturend en klimaat-adaptief bouwen wordt als uitgangspunt gehanteerd bij ruimtelijke ontwikkelingen.

2 Agenda

8 /

2.1 Aanpak

De gekozen insteek is primair chronologisch. Als eerste ligt de focus op de huidige bestuursperiode, die loopt tot het voorjaar van 2026. Hierbij komen veel 'lopende zaken' aan bod. Daarna volgen de acties voor de korte termijn (van 2026 tot 2030) en de acties voor de lange termijn (2030-2050).

Acties zijn steeds gegroepeerd rondom de tien thema's en zijn gesplitst wat betreft beleid en projecten.

Leeswijzer

De kolom "start" geeft aan in welk jaar gestart wordt met een actie. De kolom "gereed" geeft aan wanneer een actie gereed is. Disclaimer: deze planning geeft een zo goed mogelijk inzicht van de planning. Door externe en interne factoren kan deze planning wijzigen.

De kolom "rol gemeente" geeft aan wat de rol van de gemeente is: initiatiefnemer, faciliterend of stimulerend.

De kolom "Fonds" geeft aan welke bijdrage uit het investeringsfonds voor een actie gevraagd wordt. "PM" geeft aan dat er in de toekomst een bijdrage gevraagd gaat worden, maar dat dit nu nog niet te kwantificeren is.

De kolom "subsidie" geeft aan of er voor een actie op dit moment subsidie is verleend of toegezegd.

In deze uitvoeringsagenda zijn alle acties vanuit de vastgestelde Omgevingsvisie in het kort weergegeven.

Toegevoegde acties bovenop hetgeen is opgenomen in de vastgestelde Omgevingsvisie (bijvoorbeeld wettelijke verplichting of aangenomen amendement) zijn *cursief* weergegeven.

Economie (EC)

Wonen (WO)

Mobiliteit (MO)

Erfgoed (EG)

Energietransitie (ET)

Onderwijs (ON)

Welzijn & vitaliteit (WV)

Klimaatadaptatie (KL)

Biodiversiteit (BI)

Gesloten kringloop (GK)

Overig (OV)

▲ Beeld van het Centrum

W005

EC04
EC06
EC08
M009
M010
M011

ON05
ON06

ET02

ET05
WV05

M003
M004
M015

EC06
BI03

2.2 Acties huidige bestuursperiode

Qua fysieke ingrepen en investeringen wordt in deze periode gekeken naar met name de randen van Middelburg: oplossen van knelpunten in Arnemuiden, kwaliteitsverbetering stationsplein Arnemuiden en het maken en uitvoeren van een visie voor Nieuw- en Sint Joosland. In Middelburg gaat het naast de realisatie van flexwoningen concreet om het realiseren van studentenwoningen en het realiseren van watertappunten in het openbaar gebied.

Daarnaast ligt de focus op het maken en actualiseren van het beleid, het voorbereiden en verder onderzoeken om concreet te kunnen maken wat er nodig is om grotere infrastructuur en gebiedsontwikkelingen te kunnen realiseren.

Economie

12 /

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie	
EC01	Inzetten op (Europese) duurzaamheidsprojecten	Inzetten op kansen waar deze zich voordoen, Met name CO2-reductie. Quick-scan opstellen in 2025.	Loopt	2040	Stimuleren	€ -	€ -
EC02	Opstellen beleidsnota toerisme	Momenteel in procedure. Wordt opgenomen in kadernota 2024, geen beslag op fonds.	Loopt	2024	Initiatief	€ -	€ -
EC03	Promotie van Middelburg voor meerdaags verblijf buiten het hoogseizoen	Cultureel aanbod versterken en erfgoed en historie meer zichtbaar maken.	Loopt	2040	Faciliteren	€ -	€ -
EC04	Evenementenbeleid afstemmen op jaarrond toerisme	Het bestaande beleid uit 2002 wordt in 2024 geactualiseerd. Jaarlijks wordt een evenementenkalender opgesteld.	Loopt	2040	Initiatief	€ -	€ -
EC05	Huisvestingsverordening, met daarin ook toeristische verhuur en huisvesting arbeidsmigranten	Is vastgesteld in 2023, wordt in 2025 geëvalueerd.	Loopt	2025	Initiatief	€ -	€ -
EC06	Opstellen beleidskaart toerisme voor binnenstad en buitengebied	Beleidskaart opstellen met (on)mogelijkheden voor toerisme. Opgenomen in het toeristisch beleidsplan.	Loopt	2024	Initiatief	€ -	€ -
EC08	Terrassenbeleid	Evaluatie loopt samen met beeldkwaliteit. Uitgangspunt meer sturen op hoofdlijnen. Link met Actieplan Binnenstad.	2024	2025	Initiatief	€ -	€ -
EC09	Standpuntbepaling over gewenst economisch profiel van Middelburg	Op initiatief van de provincie wordt dit Walchers opgepakt. Raadsvoorstel in voorbereiding.	2024	2024	Initiatief	€ -	€ -
EC14	Opstellen kaders waarmee boeren snel kunnen starten met de huisverkoop van eigen producten	Opstellen beleid. Was in de Omgevingsvisie opgenomen onder biodiversiteit, zie B104.	2025	2025	Initiatief	€ -	€ -

= activiteiten

= beleid

Wonen

13 /

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie
W004 Planvorming nieuwe woningbouwlocaties	Raadsbesluit in februari 2024, inclusief opdracht nader onderzoek enkele locaties. Uitwerking voorleggen aan raad eind 2024. Uitvoering loopt door tot 2040. Voor stimulering en/of versnelling realisatie mogelijk middelen nodig vanuit fonds.	Loopt	2040	Initiatief	PM	€ -
W006 Zoektocht eventuele nieuwe locatie flexwoningen, met financieel haalbaar plan	Koppelen aan planvorming nieuwe woningbouwlocaties. Zoeken naar realisatie op korte termijn. <i>Om in samenwerking met Woongoed locaties uit te werken om minimaal 50 flexibele woningen te plaatsen; de percelen aan te wijzen door middel van bestaande kaders burgerparticipatie; deze percelen voor eigen rekening te ontsluiten; met Woongoed een overeenkomst af te sluiten m.b.t exploitatie en verhuur (amendement).</i>	2024	2026	Initiatief	€ 500.000,-	PM
W008 Participatieproces met inwoners over advisering nieuwe locaties, gevolgd door aanwijzen locaties door de raad	Geamendeerd vastgesteld in februari 2024. Zie planvorming nieuwe woningbouwlocaties. Afgerond.	✓	✓	Initiatief	€ -	€ -
W009 Het inschakelen van een verhuiscoach in samenwerking met Woongoed	Bedoeld om mensen die hier behoefte aan hebben te ondersteunen bij passende huisvesting. Bevordert beoogde doorstroming woningmarkt. Afstemmen met Woongoed.	2025	2025	Initiatief	€ -	€ -
W010 Bij bouwplannen en ontwikkelingen aandacht voor voldoende nultredenwoningen	Meenemen in randvoorwaarden bij formuleren programma.	Loopt	2040	Initiatief	€ -	€ -
W011 Visie Wonen, zorg en welzijn	Vastgesteld in de raad is een Wonen, zorg en welzijnsvisie tot 2040. Vervolgstep is opstellen uitvoeringsagenda, uiterlijk 2025.	Loopt	2025	Initiatief	€ -	€ -
W012 Hoogbouwvisie	<i>Beleid opstellen met kaders over de wenselijke maximale bouwhoogte. Bedrag nodig voor onderzoekskosten extern bureau</i>	2024	2025	Initiatief	€50.000	€ -
W013 Volkshuisvestingsprogramma maken	<i>Uit de Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting volgt de verplichting om voor 2026 een Volkshuisvestingsprogramma maken.</i>	2025	2026	Initiatief	€ -	€ -

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie
W005 Realisatie flexwoningen locatie Het Zwin	Gerealiseerd door Woongoed, 52 eenheden, exploitatieduur 15 jaar.	✓	✓	Initiatief	€ -	€ -

= activiteiten

= beleid

Mobiliteit

14 /

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie	
MO01	Nieuwe bus concessie, eind 2024. Opstappunten inrichten en/of aanpassen	Huidige concessie loopt nu nog twee jaar door. In 2024 overleg met provincie over aanpassing concessie. Primaat hiervoor ligt bij de provincie.	2024	2026	Stimuleren	€ -	€ -
MO02	Hubs voor OV inclusief flex-taxi en deelmobiliteit	Valt binnen regionale mobiliteitsstrategie (2022). Link met opgave parkeerhubs, die om investering vragen. Mogelijk middelen nodig vanuit fonds.	2025	2026	Stimuleren	PM	€ -
MO06	Zorgen dat de huidige busverbinding tussen Middelburg en Vlissingen in stand blijft	Gekoppeld aan provinciale OV-concessie.	Loopt	2025	Stimuleren	€ -	€ -
MO08	Versterken fietsnetwerk, in samenwerking met de provincie	Vastgesteld zonder uitvoeringsplan en middelen. Volgende stap concretiseren incl. financiering. Mogelijk middelen nodig vanuit fonds.	Loopt	2026	Initiatief	PM	€ -
MO09	Oplossingen voor fietsparkeeren in de binnenstad	Nu wordt huidig gebruik geïnventariseerd. Vervolgstep: oplossingen. Besluitvorming eind 2024. Uitvoering vanaf 2025. Mogelijk middelen nodig vanuit fonds.	Loopt	2025	Initiatief	PM	€ -
MO10	Actualisatie parkeerbeleid: faciliteren bewoners + lang parkeren (>2 uur) naar de rand van de stad	Nu wordt huidig gebruik geïnventariseerd. Vervolgstep: oplossingen. Besluitvorming eind 2024. Uitvoering vanaf 2025. Mogelijk middelen nodig vanuit fonds.	Loopt	2024	Initiatief	PM	€ -
MO11	Zoektocht alternatieve parkeerlocaties	Nu wordt huidig gebruik geïnventariseerd. Meenemen mogelijkheden duurzame parkeerhubs (bijvoorbeeld zonnepanelen op carports, vergroening, smartgrid/opslag, energieuitwisseling). Vervolgstep: oplossingen. Besluitvorming 2025. Mogelijk middelen nodig vanuit fonds.	Loopt	2025	Initiatief	PM	€ -

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie	
MO03	Robuuste oplossing verkeersontsluiting Veerse Meer a, waarbij verkeer niet meer door Arnhemuiden hoeft	Fase 1: ontsluiting via Lewedorp (groen). Voorbereiding loopt. Start uitvoering begin 2025, oplevering 2026. Duidelijkheid over organisatie en omvang investering volgt.	Loopt	2026	Initiatief	PM	PM
MO04	Fysieke verkeersmaatregelen in Arnhemuiden	Fase 2, onafhankelijk van oplossing ontsluiting Veerse Meer altijd nodig. Participatie is gestart, start realisatie in 2025. Subsidie waterschap.	Loopt	2026	Initiatief	PM	PM
MO07	Bredere fietspaden	Wordt als uitgangspunt meegenomen, maar nog geen concreet project. Meenemen in lopende projecten als kader waar mogelijk. Mogelijke middelen nodig vanuit fonds.	2024	2026	Initiatief	PM	€ -
MO13	Op basis ongevalanalyse aanpak belangrijkste black spots	Middelen opgenomen in kadernota voor analyse en uitvoering voor Quick Wins verkeersveiligheid. Ook de Schroefbrug maakt hier onderdeel van uit. Onderzoek loopt 2024/2025, uitvoering hierna. Mogelijk middelen nodig vanuit fonds.	2024	2026	Initiatief	PM	€ -
MO15	Herinrichting voorplein station Arnhemuiden	Ontwerp maken voorplein en vervolgens uitvoeren. Subsidie vanuit visserij actieplan Arnhemuiden.	2025	2026	Initiatief	€ -	€425.000

= activiteiten

= beleid

Erfgoed

15 /

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie	
EG01	Opstellen erfgoedbeleid	Beperkte en kwetsbare capaciteit op het gebied van erfgoed, versterking opnemen in kadernota 2024. Met hulp van versterking opstellen erfgoedbeleid.	2025	2025	Initiatief	€50.000 -	€ -
EG02	Opstellen kerkenvisie	Vanuit Erfgoed Zeeland is een format beschikbaar gesteld, plus subsidie van € 50.000. Met aanvullende middelen fonds zal kerkenvisie opgesteld worden.	2025	2025	Initiatief	€25.000	€50.000
EG03	Opstellen kaart Cultuurhistorie Zeeland (in samenwerking met provincie en Zeeland Erfgoed)	Bouwhistorische verwachtingskaart voor alle gebieden beschikbaar, maar enkel voor de binnenstad vastgesteld. Kaarten actualiseren.	2026	2026	Initiatief	€ -	€ -

Energietransitie

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie	
ET01	Warmtenet (in Dauwendaele)	Warmtenet in Dauwendaele bleek financieel niet haalbaar en is geschrapt in de Omgevingsvisie. Middelen veilig gesteld, zoektocht alternatieve bestemming in subsidieregeling verduurzaming bestaande woningen. Voor Hart van Griffioen loopt onderzoek naar mogelijkheid warmtenet in opdracht Provincie Zeeland. Met enkele gemeenten uit Midden Zeeland wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor een warmtenet met wamte uit het Sloegebied.	Loopt	2024	Initiatief	€ -	€3.000.000
ET02	Smart Grids / energie uitwisseling	Haalbaarheidsonderzoek naar energie-uitwisseling tussen ondernemers onderling in plaats van terugleveren aan net. Momenteel loopt een haalbaarheidsonderzoek Arnestein (laadplein). Mogelijk middelen nodig vanuit fonds.	Loopt	2025	Faciliteren	PM.	€ -
ET05	Visie op het energielandschap om marktinitiatieven te kunnen toetsen	Randvoorwaarden formuleren om een helder toetsingskader te hebben. Bedrag nodig voor onderzoekskosten extern bureau.	2024	2025	Initiatief	€100.000	€ -
ET06	Huidige RES actualiseren naar versie 2.0 in 2024 Voor het onderdeel warmtetransitie zal de huidige transitievisie warmte (TVW) worden geactualiseerd tot een Warmteprogramma in 2026 Vervolgens per wijk concrete uitvoeringsplannen maken	Zeeuwsbrede aanpak om onder meer de opwek van voldoende duurzame energie te realiseren, inclusief een eigen uitvoeringsprogramma. Uiterlijk 2030 in beeld welke wijken/kernen wanneer op welke warmtebron over kunnen gaan, concrete uitvoeringsplannen voor het binnen maximaal 8-10 jaar aardgasvrij maken van tenminste de helft de wijken/kernen en starten met het daadwerkelijk aardgasvrij maken van minimaal een wijk/kern.	Loopt	2030	Initiatief	€ -	€ -
ET07	Beleid infrastructuur (pMIEK) en opslag elektriciteit (zeeuws breed)	Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat: Hierbinnen worden projecten geprioriteerd die noodzakelijk zijn voor het energiesysteem van de toekomst. In Zeeuws verband zal beleid opgesteld gaan worden over de opslag van electriciteit.	2024	2025	Initiatief	€ -	€ -

Onderwijs

16 /

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie	
ON01	Behoud basisscholen in de kernen	Alle kernen hebben nu een basisschool. Jaarlijks monitoren leerlingaantallen.	Loopt	2040	Initiatief	€ -	€ -
ON02	Project 'Scholen op koers': programma voor verduurzaming basisscholen	Eerste stap is inventarisatie huidige situatie, inschatting wat nodig is voor CO2 neutraal in 2040 en een subsidiescan. Is input voor herijking Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (SHP).	Loopt	2025	Initiatief	€ -	€ -
ON05	Verkenning naar programma van eisen voor locatie brede school Dauwendaele	Projectvoorstel begin 2024 vastgesteld. Vervolgstap is formulering programma van eisen. Integrale aanpak: Hart van Dauwendaele. Mogelijk middelen nodig vanuit fonds.	Loopt	2025	Initiatief	PM	€ -
ON07	Opstellen beleid ten aanzien van vervolgonderwijs, studentenvoorzieningen en huisvesting	Beleid opstellen. In afstemming met de Gemeente Vlissingen beleid opstellen over het hoger onderwijs: visie vervolgonderwijs.	2024	2025	Initiatief	€ -	€ -

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie	
ON06	Bouw brede school Dauwendaele	Mede afhankelijk van uitkomst programma van eisen Hart van Dauwendaele. Planning besluit in deze bestuursperiode.	2028	2030	Initiatief	€ -	€ -
ON08	Bouw van circa 200 studentenwoningen	PZEM-locatie is in beeld tot 2030. Huidig plan voorziet in realisatie van een eerste oplevering voor deel hiervan, gereed voor schooljaar 2025-2026. Voor resterende deel wordt gezocht naar geschikte locaties (onderdeel zoektocht woningbouwlocaties).	2024	2030	Faciliteren	€ -	€ -

= activiteiten

= beleid

Welzijn en vitaliteit

17 /

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie
WV01 (Digitaal) platform Middelburg Ontmoet, voor en door inwoners van de gemeente Middelburg	Platform is operationeel sinds 2023. Gekoppeld aan (buurt)netwerk. Koppeling met fysieke ontmoetingen. Participatietool.	Loopt	2040	Initiatief	€ -	€ -
WV02 Op zoek naar geschikte ontmoetingsplekken voor jongeren	Gebouwd: meenemen in beleidsvisie welzijnsaccommodaties. Openbare ruimte: meenemen in de visie Bewegen, Ontmoeten, Sporten en Spelen in de buitenruimte.	2024	2025	Initiatief	PM	€ -
WV03 Uitbreiden netwerk van wandelommetjes	Speelruimtebeleid wordt herzien in 2024. Uitvoering volgt hierna. Wandelommetjes maken hier deel van uit. Mogelijk in een latere fase middelen benodigd.	Loopt	2034	Initiatief	PM	€ -
WV04 Uitbreiding aantal groene speelplaatsen/ ravotbossen	Speelruimtebeleid wordt herzien in 2024. Beleid BOSS maakt hier deel van uit. Mogelijk in een latere fase middelen benodigd.	Loopt	2034	Initiatief	PM	€ -
WV05 Dorpsimpuls Nieuw- en Sint Joosland	Dorpsvisie maken met participatie, inclusief een concreet uitvoeringsplan.	2024	2025	Initiatief	€200.000	€ -
WV08 Actualisatie beleid speel en sportplaatsen Middelburg	Speelruimtebeleid wordt herzien. Beleid BOSS maakt hier deel van uit. Mogelijk in een latere fase middelen benodigd.	Loopt	2034	Initiatief	PM	€ -
WV09 Verbeteren fietsinfrastructuur	Zie onder mobiliteit >> MO07.	2024	2026	Initiatief	PM	€ -
WV10 Fietsverbindingen naar de kernen worden aantrekkelijker en sneller	Zie onder mobiliteit >> MO07.	2024	2026	Initiatief	PM	€ -
WV11 Uitbreiding watertappunten	Er zijn circa 30 watertappunten gerealiseerd in de afgelopen periode, met name in/bij scholen. In openbaar gebied is een impuls nodig. Mogelijke plekken zijn: Vogelpark, Veersepoort, Skatebaan (deel van nog te betrekken partij), Torenvliedtpark, De Sprong (met te betrekken partij), verschillende sportclubs en onderwijslocaties, Markt, Erasmuspark	Loopt	2030	Initiatief	€20.000	€ -
WV12 Plan van aanpak stimuleren sport- en beweegparticipatie, cultuurparticipatie, welzijn en gezondheid	Verschillende concrete activiteiten: koppelen doelgroepen aan bestaande beweegaanbod.	Loopt	2030	Stimuleren	€ -	€ -

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie
WV06 Ondersteunen bewonersinitiatieven op het gebied van sporten en bewegen middels het Lokaal Sportakkoord	Budget € 35.000 jaarlijks beschikbaar tot 2026. Wordt via Middelburg Ontmoet uitgevoerd. Intentie om na 2026 te verlengen.	Loopt	2026	Faciliteren	€ -	€ -
WV07 Ondersteunen bewonersinitiatieven op het gebied van welzijn en gezondheid middels het Lokaal Preventieakkoord	Afgelopen drie jaar programma opgesteld en afgerond, op onderdelen roken, alcohol, gezond gewicht en mentale gezondheid. Loopt door in SPUK en GALA-gelden.	✓	✓	Faciliteren	€ -	€ -
WV15 Vergroenen van schoolpleinen	Subsidiereregeling opengesteld kwartaal 1 van 2024. Zie ook klimaat & energie, KL03. Onderdeel Scholen op Koers (2030).	Loopt	2030	Faciliteren	€ -	€ -

= activiteiten

= beleid

Klimaatadaptatie

18 /

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie	
KL01	Bij nieuwbouw stedenbouwkundig en architectonisch ontwerp beoordelen op klimaatrobuustheid	Opstellen richtlijnen klimaatadaptatie om deze toetsing mogelijk te maken. Ook hitte hierin meenemen. Richtlijnen vaststellen in 2025. Mogelijk inzet fonds voor stimulering?	2025	2025	Initiatief	PM	€ -
KL02	Visie op innovatieve manieren klimaatadaptief bouwen	Opstellen visie, meenemen energie en circulariteit. Afstemmen in breder (Zeeuws) verband. Middelen nodig voor uitvoering visie.	2026	2026	Initiatief	PM	€ -
KL08	Opstellen kanskaart klimaatadaptatie	Zie onder biodiversiteit >> BI01/BI02.	2025	2025	Initiatief	€ -	€ -
KL10	Verordening hemel- en grondwater afvoer	Verordening hemel- en grondwaterafvoer actualiseren en van toepassing verklaren op alle nieuwbouw en Essenvelt	2025	2025	Initiatief	€ -	€ -

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie	
KL03	Vergroenen van schoolpleinen.	Subsidieregeling opengesteld kwartaal 1 van 2024. Zie ook welzijn & vitaliteit, WV15.	Loopt	2024	Faciliteren	€ -	€ -

Gesloten kringlopen

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie	
GK01	In 2030 zijn stappen gezet om de kringlopen te sluiten en hoeveelheid afvalstoffen is met 50% gereduceerd	Er wordt beleid opgesteld voor circulaire economie, vaststelling eind 2024. Uitvoering volgt later. Eventueel in de toekomst inzet fonds.	Loopt	2030	Stimuleren	PM	€ -
GK03	In 2030 draagt Middelburg bij aan de samenwerking op het vlak van circulariteit	Beleidsplan circulaire economie is opgesteld in samenwerking met alle Zeeuwse gemeenten en provincie, vaststelling in '24. Diverse initiatieven.	Loopt	2040	Stimuleren	€ -	€174.496
GK10	Vanaf 2024 faciliteert de gemeente per jaar minimaal twee inwonersinitiatieven	Positieve grondhouding, gemeente is wel afhankelijk van particuliere initiatiefnemers. Waar mogelijk ondersteunen en meewerken.	2024	2030	Faciliteren	€ -	€ -

= activiteiten

= beleid

Biodiversiteit

19 /

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie	
BI01	In samenwerking uitvoeren en invulling geven groenblauwe ecologische hoofdstructuur	Kansenkaart intern opgesteld en vastgesteld door, uitvoering meenemen in bestaande projecten. Impuls nodig in ontwikkelgebieden groen-blauwe verbindingen.	2024	2040	Initiatief	PM	€ -
BI02	Kansenkaart biodiversiteit is gereed	Kansenkaart intern opgesteld en vastgesteld, in 2023 afgerond.	✓	✓	Initiatief	€ -	€ -
BI03	Inventarisatie natuurwaarden van het Atlantikwall gebied, inclusief opstellen plan van aanpak.	Zal samen met Vlissingen en waterschap opgepakt worden. Moet (deels) uitbesteed worden. Mogelijk middelen nodig daarvoor.	2025	2025	Initiatief	€25.000	€ -
BI04	Opstellen kaders waarmee boeren snel kunnen starten met de huisverkoop van eigen producten	Opstellen beleid. Hoort overigens primair bij economie thuis, zie EC14 (toegevoegd).	2025	2025	Initiatief	€ -	€ -
BI05	Ontwikkelen puntensysteem natuurinclusief bouwen	Start is gemaakt. Communicatie- en stimuleringssysteem (vrijwillig), waarbij er ook financiële prikkels zijn.	Loopt al	2024	Initiatief	€ -	€ -

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie	
BI07	<i>Waterpark Veerse Meer: realiseren natuur-overgangszone</i>	<i>Eerste stap is grondverwerven (grondruil met Staatsbosbeheer). Daarna erfpacht en inrichting. Planologische procedure is afgerond.</i>	2025	2026	Initiatief	PM	€ -

Overig

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie	
OV01	Opstellen handreiking participatie	Opstellen van een handreiking die eenduidig helder maakt hoe de participatie ingericht moet gaan worden bij externe initiatieven.	2024	2024	Initiatief	€ -	€ -
OV06	Herijking Nota Ruimtelijke Kwaliteit	Uitvoering van het door de raad geamendeerde procesvoorstel herijking Nota Ruimtelijke Kwaliteit dd. 14-03-2024. Met hulp extern bureau formuleren van een nieuwe Nota Ruimtelijke Kwaliteit (NRK) en de rol en samenstelling van de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (ARK).	2024	2025	Initiatief	€ -	€ -

= activiteiten

= beleid

WV16
WV17

EC07
MO14

EC11

2.3 Acties korte termijn

In deze periode verschuift de focus van beleid/onderzoeken/plannen maken naar concrete uitvoering. Qua fysieke ingrepen en investeringen worden in Middelburg de harten van Dauwendaele en Griffioen aangepakt. Wordt een azc gerealiseerd. Worden woningen gebouwd. Is er significant in (onderwijs) huisvesting geïnvesteerd. Wordt het Waterpark aangelegd, net als de infra en gebiedsinrichting eromheen. Zijn fiets- en wandelpaden verbeterd en vergroend. En zijn stappen gezet in de verduurzaming en het circulair maken van Middelburg. Qua beleid is de wettelijke verplichting van het maken van een volkshuisvestingsprogramma belangrijk.

Economie

22 /

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie
EC07	Herijken van het Actieplan Binnenstad (o.a. horeca, detailhandel, erfgoed, transformaties, autoluw, vergroening)	2026	2027	Initiatief	€100.000..	€ -
EC11	Opstellen landbouwbeleid; aanpassing buitengebied in Omgevingsplan	2025	2027	Initiatief	€50.000	€ -

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie
EC12	Waterpark Veerse Meer: uitvoering onherroepelijke bestemmingsplan door de eigenaren	2026	2028	Initiatief	PM	€ -
EC13	Roteren start- en landingsbaan met als doel verhogen veiligheid en verminderen geluidshinder (Veerse Meer en omgeving)	2026	2027	Initiatief	PM	€ -

Wonen

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie
W001	Uitvoering geven aan de woondeal	Loopt	2030	Initiatief	€ -	€ -
W007	Na vaststelling beleid huisvesting arbeidsmigranten, faciliteren van initiatieven voor huisvesting	2024	2030	Faciliteren	€ -	€ -
W002	Afronding bestaande locaties Hazenburg, Essenvelt, Mortiere, Veersepoort, Rittenburg, Zuidsingel en Sint Laurens	Loopt	2030	Initiatief	PM	€ -
W003	Planvorming en uitvoering diverse bekende inbreidingslocaties (Churchillaan, Buitenruststraat, Griffioen, Vrijlandstraat, Koudekerkseweg etc.)	Loopt	2030	Initiatief	PM	€ -
W013	Volkshuisvestingsprogramma maken	2025	2026	Initiatief	€ -	€ -

= activiteiten

= beleid

Mobiliteit

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie	
MO12	Realisatie alternatieve parkeerlocaties	Nodig voor realisatie autoluwe binnenstad. Wordt nu gedacht aan hubs rand centrum. Vraagt om forse investeringen.	2026	2028	Initiatief	PM	€ -
MO14	Herinrichting buitenruimte station Middelburg, gekoppeld aan renovatie stationsgebouw	Plan wordt gemaakt in afstemming met ontwerp gebouw, uitvoering volgt na afronden restauratiewerkzaamheden.	2025	2026	Initiatief	PM	€ -

23

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie	
EC12	Waterpark Veerse Meer: uitvoering onherroepelijke bestemmingsplan door de eigenaren	Gemeente zal in 2025 vergunningen verlenen, start aanleg 2026. Aanleg nutsvoorzieningen nodig, ook voor de omgeving.	2026	2028	Initiatief	PM	€ -
EC13	Roteren start- en landingsbaan met als doel verhogen veiligheid en verminderen geluidshinder (Veerse Meer en omgeving)	Overeenkomsten gesloten, vergunningenprocedure loopt (provinciaal inpassingsplan en luchthavenbesluit). Uitvoering vanaf 2026.	2026	2027	Initiatief	PM	€ -

Energietransitie

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie	
ET03	AI het gemeentelijk vastgoed voor 2040 energie-neutraal	Routekaart tot 2045 opgesteld, in 2024 voorstel raad met concreet uitvoeringsprogramma tot 2030, inclusief geld pilotprojecten. Onderzoek in 2025 naar mogelijkheden voor versnelling en/of extra ambitie. Mogelijk middelen nodig vanuit fonds.	2024	2030	Initiatief	PM	€ -

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie	
ET04	Bij sloop-nieuwbouw kijken naar meervoudig gebruik	Bij de sloop en vervolgens nieuwbouw van gemeentelijk vastgoed wordt meervoudig gebruik voorgestaan.	2024	2045	Initiatief	€ -	€ -

= activiteiten

= beleid

Onderwijs

	Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie
ON03	Verduurzamen gymzalen	Gaat om drie gymzalen (ABS Molenwater, Palet, Nieuw- en Sint Joosland). Dauwendaele gaat mee in hart-project. Kostenraming en routekaart opgesteld. Pilot ABS Molenwater.	Loopt	2040	Initiatief	€ -	€ -

24 /

Welzijn en vitaliteit

	Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie
WV16	Realiseren nieuw AZC in Cleene Hooge	Locatie realiseren voor 330 vaste bewoners en maximaal 150 flexibele bewoners, te combineren met een beperkt aantal woningen.	Loopt	2028	Initiatief	€ -	€ -
WV17	Griffioen: nieuw wijkhart realiseren	In 2024 wordt een verkenning gemaakt op basis van een eerdere studie die vanuit de wijk tot stand is gekomen, inclusief de maatschappelijke en financiële haalbaarheid. Eind 2024 zullen de resultaten van de verkenning gereed zijn, waaronder de benodigde financiële middelen vanuit de gemeente. Onderzoek Griffioen mini warmtenet in opdracht Provincie (Marsaki). Onderwijs en (ver)nieuwbouw CSW belangrijke component hierin.	2024	2030	Initiatief	PM	€ -

Klimaatadaptatie

	Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie
KL05	Vergroenen, ontsteden, infiltratierielen, afvalwater en regenwater van elkaar scheiden.	Valt binnen bestaand beleid. Subsidie voor Cool Cities Network, Arie van Driellaan en omgeving.	Loopt	2040	Initiatief	€ -	€ 448.000
KL07	Vergroenen, ontsteden, opslag van regenwater, vergroten capaciteit riolering.	Per project worden de mogelijkheden verkend. Subsidie Cool Neighbourhoods, binnenstad en Dauwendaele. Mogelijk inzet investeringsfonds.	Loopt	2040	Initiatief	PM	€ 961.515

= activiteiten

= beleid

Gesloten kringloop

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie	
GK04	In 2030 wordt duurzaamheid bij alle inkoop en aanbestedingen afgewogen; 50% is duurzaam	In 2024 werken we volgens het manifest MVOI. In 2024 wordt een plan van aanpak vastgesteld door het MT; uitkomst is een concreet actieplan.	Loopt	2030	Initiatief	€ -	€ -
GK06	Gescheiden afvalinzameling uitgaande van 'afval is grondstof'	Actieplan reductie voor eigen organisatie wordt vastgesteld in 2026. Extern volgt brede informatievoorziening over circulair ondernemen en afvalpreventie. Realisatie circulaire bouwhub in 2026. In 2024 beleid maken voor de lange termijn.	2025	2030	Initiatief / stimuleren	€ -	€ -
GK08	In 2050 is de kringloop volledig gesloten. Er zijn alleen nog grondstoffen, afval bestaat niet meer	Aantrekken regiocoördinator, vergroten kennis interne en externe organisatie(s) en verscherpen en verankeren ambities in prestatie-afspraken corporaties in 2025. Tevens afstemming met afdeling VH en team Omgevingsvisie.	Loopt	2030	Initiatief	€ -	€ -

25 /

Overig

Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie	
OV02	Opstellen programma milieuthema's	Diverse milieuaspecten (geluid, duisternis, schone lucht, schoon water) moeten nader uitgewerkt worden.	2025	2026	Initiatief	€ -	€ -
OV03	Opstellen inclusie agenda	Opstellen integrale inclusie agenda. Nu aandacht voor dit thema via beleidskader bestaanszekerheid.	2028	2028	Initiatief	€ -	€ -
OV04	Integrale wijkaanpak	Voor de volgende wijken zal in de periode 2026-2030 in ieder geval een wijk- of dorpsvisie opgesteld worden, inclusief uitvoeringsplan: Stromenwijk, Dauwendaele, St. Laurens.	2026	2030	Initiatief	€ -	€ -
OV05	Onderzoek herontwikkeling Kruitmolencolplex	De sporthal is op afzienbare termijn aan vervanging toe. Voor de verdere (her)ontwikkeling omliggende gebied erbij betrekken.	2027	2027	Initiatief	€ -	€ -

= activiteiten

= beleid

GK11

MO05

2.4 Acties lange termijn

De Omgevingsvisie is een langetermijnverhaal. Maar de visie is ook dynamisch. Om die reden zal in 2030 de Omgevingsvisie geactualiseerd zijn. Met nieuwe prioriteiten en nieuwe inhoudelijke visies. Met een nieuw college en een nieuwe raad. Om die reden zijn op dit moment nog relatief weinig concrete acties opgenomen in deze uitvoeringsagenda. Wel zal tegen 2030 de Omgevingsvisie volledig juridisch vertaald zijn in een gewijzigd Omgevingsplan.

Voor de periode na 2030 zijn vooral projecten te zien met een lange looptijd: nieuwbouw, verduurzaming en oplossingen op het gebied van mobiliteit. Enkele beleidsmatige aspecten op het gebied van circulariteit hebben eveneens een lange scope.

In 2050 zijn we energieneutraal. Veel panden zullen dit door middel van elektrificatie moeten bereiken. Voor monumenten wordt nog onderzocht wat het beste alternatief is. Het is denkbaar dat er in de toekomst nieuwe of verbeterde technieken zullen zijn. Groen gas of (groene) waterstof lijken nu nog onvoldoende beschikbaar te komen en/of te duur.

Economie

	Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie
ON03	Verduurzamen gymzalen	Gaat om drie gymzalen (ABS Molenwater, Palet, Nieuw- en Sint Joosland). Dauwendaale gaat mee in hart-project. Kostenraming en routekaart opgesteld. Pilot ABS Molenwater.	Loopt	2040	Initiatief	€ -	€ -

Mobiliteit

	Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie
MO05	Robuuste oplossing verkeersontsluiting Veerse Meer b, waarbij verkeer niet meer door Arnhemuiden hoeft	Fase 3: vier varianten in schetsontwerp, besluitvorming in 2024 (voorkeursvariant met opdracht deze verder uit te werken). Investeringsniveau € 30-60 miljoen.	2024	2031	Initiatief	PM	PM

Onderwijs

	Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie
ON04	Uitvoering verduurzamingsprojecten onderwijshuisvesting	Recent is onderzoek uitgevoerd naar mogelijkheden verduurzaming per school. Hieruit moeten verder stappen bepaald worden. Verantwoordelijkheid scholen. Dit zal in 2025 gebeuren. Uitvoering volgt erna. Aandacht hierbij voor leefklimaat in de lokalen.	2024	2045	Initiatief	€ -	€ -

Biodiversiteit

	Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie
BI06	Meewerken aan initiatieven die leiden tot meer bos en beplantingen op diverse locaties.	Geen actieve rol gemeente. Primaire rol voor Staatsbosbeheer.	2024	2040	Faciliteren	€ -	€ -

Klimaatadaptatie

periode na 2030

	Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie
KL04	Vergroenen openbare ruimte; vergroenen wijken waar kwetsbare inwoners wonen	Meenemen bij herinrichtingen. Voorbeeldproject met aanvullende middelen fonds? Subsidies kademuren, Meanderlaan en Green Teams.	2024	2040	Initiatief	PM	€ 909.374
KL06	70 tot 100% van de neerslag lokaal opslaan en hergebruiken	Hele hoge ambitie, terugschalen naar behapbaar begin. Zit in wegenbeheerplan. Onderdeel maken van programma van eisen bij iedere herinrichting.	2024	2040	Initiatief	€ -	€ -
KL09	Uitvoering kanskaart klimaatadaptatie	Zie onder biodiversiteit >> BI01/BI02 (deze bestuursperiode).	2026	2040	Initiatief	€ -	€ -

29

Gesloten kringloop

	Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie
GK02	In 2050 is de kringloop volledig gesloten. Er zijn alleen nog grondstoffen, afval bestaat niet meer	Er wordt beleid opgesteld voor circulaire economie, vaststelling eind 2024. Uitvoering volgt later. Eventueel in de toekomst inzet fonds.	2030	2050	Stimuleren	PM	€ -
GK05	In 2050 zijn alle inkoop en aanbestedingen duurzaam	In 2028 zal het duurzame inkoop- en aanbestedingsbeleid geëvalueerd worden.	2031	2050	Initiatief	€ -	€ -
GK07	Gescheiden afvalinzameling uitgaande van 'afval is grondstof'	In 2028 zal het beleid met betrekking tot afval geëvalueerd worden en zal het uitvoeringsplan geactualiseerd worden.	2031	2050	Initiatief / stimuleren	€ -	€ -
GK09	In 2050 zijn uitgangspunten circulair bouwen uit 2030 aangescherpt, volledig circulair bouwen en ontwikkelen.	In 2028 zal het beleid geëvalueerd worden en zal vervolgbesluit vastgesteld worden.	2031	2050	Initiatief	€ -	€ -

	Actie	Aanpak	Start	Gereed	Rol gemeente	Fonds	Subsidie
GK11	Ontwikkelen circulaire wijk in Sint Laurens Oost	Concept idee voor een circulaire wijk opgesteld in 2022, uitvoering pas na ontwikkeling Sint-Laurens Noord en Zuid.	2034	2038	Initiatief	PM	€ -

= activiteiten

= beleid

3 Investeringsfonds

3.1 Spelregels

Het Middelburgs Investeringsfonds is ingesteld in de raad in oktober 2023.

Voor dit fonds zijn de volgende spelregels opgesteld:

1. Inhoudelijk kader:

1.1 De financiële middelen uit het Middelburgs Investeringsfonds aan te wenden voor grote opgaven in het fysieke domein, volgend uit de ambities zoals die zijn opgenomen in de (ontwerp) Omgevingsvisie;

2. Financiële kaders

- 2.1. het college op te dragen voor elk investeringskrediet een apart raadsvoorstel voor te leggen;
- 2.2. eerst de reguliere budgetten te benutten alvorens een beroep gedaan wordt op het investeringsfonds;
- 2.3. alleen investeringen met een minimale levensduur van 25 jaar binnen het investeringsfonds onder te brengen óf (zie 2.6);
- 2.4. de kosten voor voorbereiding en onderzoek af te dekken binnen de beschikbare middelen van het investeringsfonds;
- 2.5. het onbenutte budget voor de kapitaallasten ten behoeve van het investeringsfonds vanaf 2023 toe te voegen aan het investeringsfonds;
- 2.6. onder voorwaarden de gerealiseerde eenmalige middelen binnen de algemene reserve in te zetten, onder de voorwaarden dat:
  - alleen de gerealiseerde vrije besteedbare middelen binnen de algemene reserve worden ingezet;
  - een streefwaarde van 1,4 voor de weerstandsratio wordt gehanteerd;
  - bij het bepalen van deze vrije ruimte alleen de algemene reserve te betrekken;
- 2.7. hiervoor, zie 2.6, een specifieke reserve te vormen;
- 2.8. het college op te dragen daar waar mogelijk cofinanciering te bewerkstelligen.

3. Deze kaders en een toekomstige investeringsplanning te verwerken bij de vaststelling van de Omgevingsvisie.

4. Een keer in de vijf jaar de investeringsplanning te evalueren tegelijkertijd met de uitvoeringsagenda die hoort bij de Omgevingsvisie.

Deze spelregels zijn leidend bij het opstellen van de uitvoeringsagenda en de gevraagde middelen uit het fonds.

3.2 Huidige vraag

Van de in totaal beschikbare € 34 miljoen, wordt nu een bedrag van € 0,5 miljoen aangevraagd binnen de kaders en spelregels van het Middelburgs investeringsfonds. Het gevraagde bedrag is noodzakelijk om de benodigde (versnelling in) beleid te maken en/of plannen verder uit te werken en te concretiseren, die randvoorwaardelijk zijn om in de periode erna de investeringen daadwerkelijk te kunnen realiseren. Eerder dit jaar is voor de stimulering van wonen boven winkels € 0,1 miljoen uit het fonds gehaald. Amendement raad over flexwoningen betekent een reservering van € 0,5 miljoen. Dit betekent ook dat van het fonds het overgrote deel beschikbaar blijft waar het voor bedoeld is: voor het doen van fysieke investeringen.

3.3 Toekomstige vraag

We verwachten in de toekomst met name voor de volgende onderwerpen een beroep te gaan doen op het Middelburgs investeringsfonds (in de tabellen in de vorige hoofdstukken steeds met een PM aangegeven):

- Gebiedsontsluiting Veerse Meer + infrastructuur;
- Parkeerhubs randen binnenstad;
- Ontwikkeling Hart van Dauwendaele en Hart van Griffioen;
- Impuls versnelling onrendabele projecten, met name gericht op het realiseren van woningbouw;
- Realisatie uitkomst dorpsvisie Nieuw- en Sint Joosland;
- (Groene) inrichting energielandschap en Smart Grid Arnestein;
- Verbetering fietsinfrastructuur;
- Maatregelen klimaatadaptatie.

Het betreft hierbij vooral randvoorwaardelijke investeringen in mobiliteit, die andere ontwikkelingen mogelijk maken. Daarnaast zal de ontwikkeling van een nieuw hart in een tweetal wijken, met de daarbij horende opgaven voor het openbaar gebied om middelen gaan vragen.

Thema	Nummer	Omschrijving	Actie	Bedrag fonds	
<i>Reeds besloten</i>					
Economie	EC07	Programma voor binnenstad	Stimuleringsregeling Wonen boven winkels	€	100.000
Wonen	WO06	Flexwoningen op gemeentegrond (flexibele schil)	In samenwerking met Woongoed locaties uit te werken om minimaal 50 flexibele woningen te plaatsen; de percelen aan te wijzen door middel van bestaande kaders burgerparticipatie; deze percelen voor eigen rekening te ontsluiten; met Woongoed een overeenkomst af te sluiten m.b.t exploitatie en verhuur. Amendement Raad op 3 juli 2024. Reservering bedrag.	€	500.000
SUBTOTAAL				REEDS BESLOTEN	€ 600.000
<i>Nieuwe punten uit omgevingsvisie</i>					
Erfgoed	EG01	Erfgoedbeleid	Opstellen erfgoedbeleid	€	50.000
Erfgoed	EG02	Meedenken over functieverandering leegstand erfgoed met maatschappelijke functie	Opstellen kerkenvisie	€	25.000
Welzijn & vitaliteit	WV05	Stimuleren sportieve en gezonde samenleving	Dorpsimpuls Nieuw- en Sint Joosland aan de hand van de te maken dorpsvisie. Voorbereiding en uitvoeringsgeld.	€	200.000
Welzijn & vitaliteit	WV11	Stimuleren sportieve en gezonde samenleving	Uitbreiding watertappunten.	€	20.000
Biodiversiteit	BI03	Onderzoek vergroting biodiversiteit van de Bunkerroute/Landfront	Inventarisatie van huidige natuurwaardes van het Atlantikwall gebied, inclusief opstellen plan van aanpak. Uitvoering (gedeelte) kan op korte termijn	€	25.000
SUBTOTAAL				PUNTEN UIT OMGEVINGSVISIE	€ 320.000
<i>Nieuwe aanvullende punten</i>					
Energie transitie	ET05	Energielandschap realiseren	Visie energielandschap. Dit om marktinitiatieven te kunnen toetsen. Ook in samenwerking met buurgemeentes. Amendement bij behandeling in Raad op 29 februari 2024.	€	100.000
Wonen	WO12	Hoogbouwvisie	Kaders opstellen over de wenselijke maximale bouwhoogte. Amendement bij behandeling in Raad op 29 februari 2024.	€	50.000
Economie	EC11	Landbouwbeleid	Opstellen landbouwbeleid; aanpassing buitengebied in Omgevingsplan.	€	50.000
SUBTOTAAL				TOEGEVOEGDE PUNTEN	€ 200.000
TOTAAL				€	1.120.000

COLOFON

Uitvoeringsagenda Omgevingsvisie versie 2.0
Vastgesteld raad 26 september 2024
Inhoud: Gemeente Middelburg
Redactie: Wilbert Dingemanse, Marco Herrmann, Bas Kole
Kaarten: Niek van de Calseijde, Robbert Lancel
Fotografie: Niek van de Calseijde
Vormgeving: Niek van de Calseijde, Robbert Lancel, Marco Herrmann

▲ Markt Middelburg